

Веќе не се нови и изненадувачки информациите дека ЦИА имала тајни затвори на Косово, дека базата Бондстил е втор Гвантанамо на Американците. Останува уште овие откриени податоци да се верификуваат или да се демантираат. Но, од ден на ден сè повеќе европски дипломати и парламентарци излегуваат во јавноста со нови моменти околу тие скандали, напишани во добро составени извештаи, кои потоа се пласираат пред европските институции. Во нив е наведено дека преку разузнавачката служба САД се обидуваат во сенка да владеат со Европа. За многумина Косово е во приватна сопственост на Вашингтон, па оттука тие го поставуваат прашањето кој сè живее во Бондстил? Одборот на Советот на Европа против тортура има право да ги прегледува сите затвори на земјите-членки на оваа институција, што важи и за затворите на КФОР на Косово, но НАТО тоа не го дозволува. Генералниот секретар Тери Дејвис искажа голема разочараност по тоа прашање. Пристапот до затворите на Косово е оневозможен, пред сè, затоа што агенти на ЦИА таму ги мачат затворениците, кои се осомничени за тероризам.

Минатата седмица, пред Парламентарното собрание на Советот на Европа, швајцарскиот сенатор Дик Марти наведе дека станува збор само за тези кои не се потврдени и дека е рано да се зборува за нешто поконкретно. Сепак, експерти тврдат дека такви работи постојат на Косово. Дел од нив пренесуваат и стории на луѓе кои ги посетиле тие места. Се применувале нови методи на испрашување, пред сè, психолошка тортура, која доведува до неиздржливост на организмот. Почнуваат со пуштање гласна музика, силно светло, често будење, нагли промени на температурата во просторијата каде се сместени затворениците. Сè тоа предизвикува оштетување на мозокот, а при тоа не можат да се откријат траги од физичко малтретирање. Според некои сознанија, во затворот во Бондстил најмногу затвореници имало во периодот од 2000 до 2002 година. Таму се нашле и Срби кои по пуштањето од базата Бондстил го напуштале Косово и со нив тешко се доаѓало во контакт. Пред сè, станува збор за луѓе кои се уапсени во текот на 1999 година и за нив веќе немало место на Косово. Од почетокот на 2002 година дел од нив биле

немаат. Блеф или...? И потоа ќе ги слушнете тезите дека ЕУ не е надлежна за испитување на активностите на американската тајна служба во поедини членки на Унијата. Прашањата за почитување на човековите права и слободи им се препуштени на националните законодавства, но доколку се прекршат одредбите на Европската конвенција за човекови права, тогаш за тоа е задолжен Советот на Европа, кој може да наложи истрага. Вака правно стојат нештата. Но, и телата на Советот на Европа практично се немоќни кога станува збор за вршење инспекција на сомнителните локации т.е. затвори во европските земји. Советот со седиште во Стразбур не е орган на Европската унија туку значително лабава заедница на држави која, пред сè, се грижи за почитување на Конвенцијата за човекови права и Конвенцијата против мачењето. Таму се вклучени 46 земји, меѓу кои Романија, Бугарија, Македонија, Србија и Црна Гора и Украина, значи и оние земји кои се осомничени дека имаат тајни простории за испрашување или за мачење на затвореници за кои се претпоставува дека се вклучени во терористички дејства. Советот

ЗАТВОРЕНИ ВО СОПСТВЕНИТЕ

ЗАТВОРИ!

■ Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

испраќани во Митровица на одлежување на затворската казна. Во Бондстил се испраќани луѓе за кои е проценето дека претставуваат опасност по безбедноста на Косово. Проценките ги врши КФОР, но и специјалниот пратеник на ООН т.е. цивилниот администратор. За третманот на затворениците сè уште не може да се зборува затоа што никој не може да биде сведок на фактичката ситуација.

ЦРНИ МЕСТА ОД СОВЕТСКАТА ЕРА

Најновите информации за затворите на ЦИА, не само на Косово, туку и во уште неколку земји на Централна и на Источна Европа, ги пласираат египетски извори, кои пристигнаа до европските гласила. Апсурдот е поголем затоа што за сè тоа влијателните европски политичари дознаваат од медиумите, читаат од весниците. Наводно, официјален извор

на Европа веќе именува свој истражител, Швајцарецот Дик Марти, кој пред десетина дена го поднесе извештајот. Теориски сите земји-членки се обврзани да соработуваат со него, но генералниот секретар Тери Дејвис веќе ги искритикува властите на Косово дека не го прават тоа. Според уверувањето на Марти, во целиот случај се вмешани и меѓународните мировни сили на Косово. Доколку се докаже дека Романија, Бугарија, Македонија или Полска навистина учествувале во незаконски операции во соработка со ЦИА, тогаш неминовно ќе следуваат остри казни кон овие држави. Доколку се пронајдат докази дека некоја членка на Унијата или кандидат за членка дозволил воспоставување тајни кампови или затвори кои не ги почитуваат стандардите во односот кон затворениците, во тој случај се констатира сериозна повреда на договорот со ЕУ. Сега-засега им се верува само на демантите кои пристигнуваат од Варшава, Софија, Скопје и од Букурешт, затоа што претставуваат службена и официјална верзија. Во Италија и во Германија истрагата ја водат и јавните обвинителства во постапките кои имаат врска со наводните киднапирања на нивните граѓани од страна на американската тајна служба. Низ цела Источна Европа има тајни локации кои потекнуваат од ста-

Постоењето на тајните локации официјално им е познато само на претставниците на Белата куќа, ЦИА, Министерството за правда и Конгресот. Тие се нарекуваат црни места, за нив знаат само неколку луѓе во САД, а најмногу претседателот и разузнавачите од највисок ранг во земјата "домаќин" на тие затвори. Ако ова е точно, како што тврдат анонимни извори од американската дипломатија, тогаш се поставува прашањето дали за наводните тајни затвори во Македонија знае претседателот Бранко Црвенковски? Официјално Скопје многу ризикува.

Не се знае вистинската бројка на затворените осомничени терористи во тајните затвори, но се тврди дека таму има околу 70 затвореници, кои се од висок ранг во Ал Каида и нејзините сојузнички организа-

ции. Се анализира дали европските земји знаат за овие случувања и уште полошо - дали ги поддржуваат? Комисијата при Советот на Европа ќе сака да знае дали и нашава земја била вклучена во илегалните операции. Веројатно ќе се посетуваат и ќе се набљудуваат одредени локалитети кај нас, за кои се претпоставува дека во нив се врши тортура или испрашување од странски служби. Доколку податоците за ова се точни, дали Македонија е способна да ги покрие трагите од валканата работа? Не смееме да градиме пријателство, а истовремено на сметка на тоа пријателство да создаваме друго непријателство.

НЕПРИЈАТЕЛСТВО ПОРАДИ ВАЛКАНИТЕ РАБОТИ ОД "ПРИЈАТЕЛСТВОТО"

рата советска ера. Станува збор за цел систем на тајни затвори, кои централната разузнавачка агенција ги има воспоставено во осум земји уште пред четири години, по нападите на 11 септември. Постоенето на тајните локации официјално им е познато само на претставниците на Белата кука, ЦИА, Министерството за правда и Конгресот. Тие се нарекуваат црни места, за нив знаат само неколку луѓе во САД, а најмногу претседателот и разузнавачите од највисок ранг во земјата "домакин" на тие затвори. Ако ова е точно, како што тврдат анонимни извори од американската дипломатија, тогаш се поставува прашањето, дали за наводните тајни затвори во Македонија знае претседателот Бранко Црвенковски? Според принципот на работа, во однос на ова прашање Црвенковски би требало најмногу да биде информиран за целата работа. Досега кај нас се огласи само премиерот Бучковски и тоа само за изолираниот случај на Ел Масри, за кој рече дека светлината на настанот треба да ја дадат МВР и Јавното обвинителство. Не се знае вистинската бројка на затворените осомничени терористи во тајните затвори, но се тврди дека во нив има околу 70 затворени-

ци, кои се од висок ранг во Ал Каида и нејзините сојузнички организации. Како доказ дека оваа работа навистина се случува е презентираниот извештај пред Советот на Европа, во кој се опишува киднапирањето на Абу Омар, египетски свештеник, обвинет за тероризам во 2003 година, додека тој се шетал низ улиците на Милано. Веднаш потоа со авион бил префрлен во Германија, а потоа во Египет. Според извештајот, ЦИА досега киднапирала 150 лица. Сега се анализира прашањето дали европските земји знаат за овие случувања и уште полошо - дали ги поддржуваат? Дик Марти рече: Сега е вистинското време европските земји да одлучат дали и натаму ќе ги толерираат илегалните операции на ЦИА. Во еден извештај кој пристигнал до швајцарските служби е наведено дека 23 Ирачани и Авганистанци исцрпно се испрашувани во романската база во Констанца на брегот на Црното Море. Во истиот документ се наведува дека Владата во Берн од Вашингтон службено побарала објаснување за четири утврдени случаи на слетување на авион на ЦИА на аеродромот во Женева и уште 30 утврдени прелетувања преку швајцарската територија. Во Германија, пак,

досега се регистрирани 437 случаи на тајно слетување или прелетување на авион на ЦИА.

МОНИТОРИНГ ЗА ИЛЕГАЛНИТЕ ОПЕРАЦИИ

Наскоро, покрај изборниот, Македонија ќе се соочи со уште еден мониторинг од европските институции. Комисијата при Советот на Европа ќе сака да знае дали и нашава земја била вклучена во илегалните операции на американските служби. Веројатно ќе се посетуваат и ќе се набљудуваат одредени локалитети кај нас, за кои се претпоставува дека во нив се врши тортура или испрашување од странски служби. Доколку податоците за ова се точни, дали Македонија е способна да ги покрие трагите од валканата работа? Дали Македонија може да остане сама во тој процес и колку САД би можеле да ја заштитат од таквата проверка? Дали вистинскиот виновник за тој процес ќе си ја завитка опашката како лисицата и ќе си замине во ноќта како ништо да не било, како ништо да не се правело? Официјално Скопје многу ризикува. Успешно излезе од наметнатите кризи на патот кон ЕУ, а сега се отвора нова која може кобно да се одрази кога е во прашање нашата евроинтеграција. Пред три месеци, поточно во ноември минатата година, делегација на Советот на Европа ги посети македонските затвори. Тоа се случи веднаш по покренатата истрага за Македонија, која дојде по информациите дека и овде нелегално се апсело. Посетата се објаснуваше како помош за тешките услови во македонските затвори. Посетителите од Советот на Европа изјавија само дека го забележале она што им било претставено, но и она што сами сакале да го забележат. Оттогаш па наваму од таа посета во јавноста ништо не беше обелоденето. Никакво сомневање. Како и да е, потребна е претпазливост. Не од Советот на Европа, тоа е тело кое сака да ги спречи античовечките методи на истерување на правдата. Претпазливост е потребна со оние индивидуи и организации кои свесно ја туркаат државата во изолација, која може скапо да не чини. Лабавата и кривка демократија во Македонија и ветувањата кои ни се даваат однадвор за некои проекти во корист на нашата иднина најмалку треба да се наплатуваат на таков или на сличен начин. Домашното политичко раководство не смее ништо да ѝ препушти на случајноста. Не смееме да градиме пријателство, а истовремено на сметка на тоа пријателство да создаваме друго непријателство. Ако сме мудри, ако сме сериозна држава, како што многу пати знае некој да рече, тогаш не е време за луксузирање.